

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno - oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej. Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na li-giej 75 gr. na l-ej 1,— zł. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Konta bankowe: Miejska Kasa Oszczędności — Bank Ludowy Chełmża — Miejsce płatności — Chełmża. —

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 132.

Chełmża, środa, dnia 12-go czerwca 1929 r.

Rok II.

Lotnictwo na Powszechnej Wystawie Krajowej.

wygl. p. dyr. Władysław Baliński.

II.

Podlaska Wytwórnia Samolotów wystawia również jeden płatowiec wojskowy i jeden pasażerski 8 osobowy „P. W. S. 20“ konstrukcji inż. Ciołkowsza. Ten samolot, poddany niedawno próbom, które wykazały nadzwyczajne jego zalety, a wyróżniony na konkursie Ministerstwa Komunikacji, zbudowany został dzięki poważnemu subsydlum LOPP., które wyprzedziło znacznie orzeczenie sądu konkursowego.

Podlaska Wytw. Samol. wystawi nadto 1-ną z awionetek konstrukcji swoich inżynierów, które brały udział w konkursach LOPP.

Wielkopolska wytwórnia „Samolot“ występuje z dwumiejscowym aparatem B. M. 5., konstrukcji inż. Bartla. Jest to znany z opisów aparat transformacyjny przejściowy od szkolnego do bojowego i pasażerskiego. Na udoskonalenie tego aparatu również przyznała subsydlum LOPP.

Państwowe Zakłady Lotnicze wystawiają wojskowy samolot „Spad“ oraz części samolotu „Wibault“ a więc 2 nasze seryjnie budowane na zasadzie licencji płatowce myśliwskie. Własnej konstrukcji wystawia Państwowe Zakłady ślizgowiec, zbudowany dla Pana Prezydenta Rzplitej.

Każda z tych fabryk wystawi poza to rozmaite części samolotów, a fabryka Plage i Laskiewicz wyrzutniki do pomp systemu inż. Świąteckiego, będące przedmiotem eksportu oraz śmigła.

W pawilonie przemysłu lotniczego znajdzie się dzięki uprzejmości Zrzeszenia, 2-u miejscowa awionetka konstrukcji braci S. i M. Działowskich typu, który na 2-m Krajowym Konkursie Awionetek LOPP. uzyskał 1-ą nagrodę. Awionetka wykonana przez konstruktorów w ich warsztacie przy 2-m pułku lotniczym, jest własnością Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, lecz jej pawilon jest zbyt mały, by mogła tam stać.

Przemysł silnikowy reprezentują tu dwie fabryki.

Wytwórnia Maszyn „Avia“ pokaże nam polski silnik małej mocy, konstrukcji inż. Zalewskiego. Wyniki prób tego silnika sprawiły, że z funduszy LOPP. jest udoskonalony przez konstruktora w fabryce „Avia“.

Firma „Autoremont“ wystawia polski silnik małej mocy inż. Petera.

Śmigła oprócz fabr. Plage i Laskiewicz wystawi polska firma o brzmieniu obcym „Integrale-Chauviere“ w Warszawie.

Dalej szereg przedsiębiorstw wystawi następujące przedmioty. Mianowicie: Józef Fragnet odlew aluminium, Walcownie Metali S.A. w Dzieżdzicach półfabrykaty aluminiowe i mosiężne oraz bardzo cenny dla lotnictwa produkt, zwany duraluminem, własnej recepty, pod nazwą „alupolon“; Tow. Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza — rury lotnicze, inż. Abratański — pierścienie tłokowe; Brandel, Witoszyński i Ska — części silnikowe; L. Zieliński — chłodnice i gaśnice lotnicze; B. Wahren — koła samolotowe; Jaeger i Ziegler — amortyzatory gumowe; Fabryka „Wulkanit“ — to

Demonstracje i awantury antyżydowskie w Poznaniu.

Poznań, 10. 6. Kilka organizacji akademickich zwołało w sobotę 8 bm. wiec, który miał się odbyć w sali Collegium Medicum. Ponieważ przez zapowiedź dopuszczenia publiczności z poza uniwersytetu wiec nabrał cech wiecu publicznego, rektor cofnął zezwolenie na odbycie wiecu w gmachu uniwersyteckim.

Wobec tego studenci przenieśli się na plac przed nowowubudowanym domem akademickim przy Wąłach Leszczyńskiego.

Wiec był bardzo liczny. Po szeregu przemówień uchwalono rezolucje popierające stanowisko młodzieży lwowskiej.

Po wiecu część uczestników udała się grupami w kierunku ulic, zamieszkałych przez ludność żydowską, a mianowicie na ulice: Dominikańska, Żydowska, Garbarska, Plac Stawowy, Wolnica, Klasztorna i przyległe. Manifestanci wybili szyby w sklepach żydowskich oraz okna synagogi. Policja konna i piesza wkroczyła, zamykając ulice i

rozpraszając demonstrantów w poszczególnych punktach miasta. 37 osób aresztowano, przeważnie za nieposłuszeństwo wobec zarządzeń policji. Aresztowanych w dzielnicy żydowskiej wsadzono do samochodu policyjnego i odwieziono do komendy policji na placu Wolności. Tam zebrał się tłum i starał uwolnić aresztantów, zatrzymując bieg samochodu. Wtedy policja konna wykonała szarżę.

Dzielnice żydowską odgradzono potrójnym kordonem. Dopiero około godziny 9 wieczorem zapanował spokój.

W związku z temi zajściami dyrektor Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa wydał odezwę do obywateli, w której zaznacza, iż w razie powtórzenia się demonstracji ulicznych, wystąpi przeciw winnym ze wszelkimi rygorami przepisów kodeksu karnego jak i przepisów policyjnych. Obywateli starszych wzywa się, aby wpłynęli na młodzież, przestrzegając ją przed nierozważnymi czynami.

Lotnik szwedzki wyruszył na podbój oceanu.

Berlin, 10. 6. Ze Sztokholmu donoszą o starcie hydroplanu typu Junkersa „Sverige“, który wyfrunął w niedzielę rano o godz. 6-tej do lotu przez ocean, z portu lotniczego w Sztokholmie. W południe wylądował hydroplan, pilotowany przez Ahrenberga, w mieście Bergen, które było pierw-

szym etapem lotu. O godz. 3-ciej popoł. wyruszył hydroplan w dalszą podróż, mianowicie do Islandji, skąd ma nastąpić ostateczny przelot.

Opinia publiczna w Szwecji śledzi gorączkowo próby dzielnych lotników.

Król egipski w Berlinie.

Berlin, 10. 6. Wczoraj po poł. przyjechał na terytorjum niemieckie król egipski Fuad. Króla egzotycznego przywitani na pograniczu niemiecko-szwajcarskim przedstawiciele rządu niemieckiego, którzy następnie z nim udali się do Berlina. Przyjazd do stolicy Niemiec nastąpił dziś rano.

W związku z tem przygotowała się stolica republikańskich Niemiec do uroczystego przyjęcia monarchy. Jak się dowiadujemy, będzie przyjęcie króla Fuada kosztowało nieco mniej, niż przyjęcie minionego króla Aman-Ullaha.

Zboże tanieje, a mąka nie.

Warszawa, 10. 6. Znaczny spadek cen zboża nie spowodował dostatecznego spadku cen mąki w wielu miejscowościach. Z tego powodu rozpiętość między cenami zboża a mąki pogorszyła się ostatnio na niekorzyść zarówno producentów, jak i konsumentów.

Celem zapobieżenia nieuzasadnionemu wyżskowi pośredników, młynarzy i piekarzy, ministerstwo spraw wewnętrznych poleciło wydać kategoryczne zarządzenie w zakresie zapewnienia niższej cen mąki i chleba w miarę spadku cen zboża.

samo oraz różne wyroby gumowe, kauczukowe i ebonitowe dla lotnictwa; J. Wagner — świece do silników oraz śruby i sworznie; G. Gerlach — precyzyjne pokładowe instrumenty lotnicze; Varsoviene — komplety odzieży dla pilotów,

Wreszcie w pawilonie Zrzeszenia znajdują się ciekawe fotografie i wykresy z statystyki „Zrzeszenia“ oraz Linij Lotniczych „Lot“.

W pawilonie ciężkiego przemysłu Nr. 1 (teren A) mają swoje stoisko Polskie Zakłady „Skody“, które wystawiają silniki lotnicze. Dwa silniki budowane są na podstawie zakupionych przez Polskę licencji zagranicznych, mianowicie: „Lorraine-Dietrich“ 450 KM. oraz Wright „Whirl-Wind“ 220 KM., używane w lotnictwie wojskowym i cywilnym.

Jest tam jeden jeszcze ciekawy eksponat, mianowicie prototyp polskiego silnika pomysłu inż. H.

Brzeskiego go KM. Silnik ten wykonany został przez Zakłady „Skoda“ całkowicie za fundusze LOPP.

Uczyniwszy ten przegląd wypada podkreślić, że nie sposób jest wystawić wszystkiego, co nasze fabryki robią. Więcej jeszcze podkreślić trzeba, że najcenniejsze dla nas eksponaty, prototypy płatowców, awionetek i silników nie wyczerpują pracy naszych konstruktorów.

Z rozwoju polskich konstrukcji stanowią wystawione prototypy albo ostatnie stadium wielu prób, albo j. np. awionetki są poniekąd symbolem wielu udatnych typów innych konstruktorów, których awionetki nie znalazły się na wystawie z braku miejsca.

Jeszcze jedna uwaga — jakże dużo z tych rzeczy wykonano za fundusze społeczne LOPP. (Dokończenie nastąpi).

Ruch telefoniczno - telegraficzny

w miejscowościach: Huszcza pow. Luboml, Swierze Górne pow. Kozienice, Wojnica pow. Włodzimierz, Berdówka pow. Lida, Dzierzkowice pow. Janów Lub., Wiązówna pow. Warszawa, Leszno k. Błonia pow. Błonie, Zarzeczko k. Jarosławia pow. Jarosław, Gielników pow. Opoczno, Trojanów pow. Garwolin, Waśniów pow. Opatów, Jagodzin pow. Luboml, Igiłomja pow. Miechów i Grabków pow. Końskie zaprowadzono służbę telefoniczną i telegraficzną, a w urzędzie pocztowo-telegraficznym Trynca pow. Przeworsk zaprowadzono służbę telefoniczną.

Jednocześnie podaje do wiadomości, że z dniem 12. kwietnia br. uruchomiono stację Danzig-Troyl do użytku publicznego dla ruchu prawidłowego i włączono do sieci Polskich Kolei Państwowych normalnotorowych, położonych na obszarze W. M. Gdańska. Przewóz towarów odbywa się na zasadach ogólnych, z zastosowaniem regulaminu przewozu i taryf jednocześnie obowiązujących na Polskich Kolejach Państwowych normalnotorowych, położonych na obszarze W. M. Gdańska. Odległość od stacji niewęzłowej Danzig-Troyl do stacji niewęzłowej Danzig-Kaiserhafen wynosi 4 km., do Danzig-Strohdeich 5 km.

Toruń, dnia 6. V. 1929 r.

Za Wojewodę:

(—) Inż. St. Celichowski,

Naczelnik Wydziału Przemysłu i Handlu.

Powyższe podaje do publicznej wiadomości.

Toruń, dnia 7. VI. 1929 r.

Starosta Powiatowy

(—) Dr. Bogocz.

Reklama dźwignią handlu!

Pomarańcze, Cytryny

Konserwy owocowe i warzywne

Prawdziwe soki owocowe nie sztuczne poleca po najniższych cenach

Wiktor Olszewski

Chełmża — ulica Toruńska 36.

Ogłoszenie.

Zarazę świerzbu stwierdzono u konia Jana Dakowskiego w Toruniu.

Zaraza piersiowa - influencja panuje wśród koni w koszarach na Podgórzu.

Pomór świń w zagrodzie pana Tiahrta w Rozgartach pow. chełmińskiego wygasi.

Toruń, dnia 10. VI. 1929.

Starosta Powiatowy

(—) Dr. Bogocz.

Ogłoszenie.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych z dnia 24. IV. 29 r. Nr. A. P. 10296/1/B. zezwoliło Zakładowi X. X. Salezjanów w Lutomiersku kwestować na książki (po dwie na każde Województwo) które winny być oparafowane, ponumerowane i zaopatrzone w pieczęć Zakładu oraz fotografię kwestującego, a także w zaświadczenie przez miejscowe władze administracji ogólnej. Zebrane z kwesty fundusze przeznacza się na dalszą odbudowę zabudowań klasztornych X. X. Salezjanów w Lutomiersku.

Zezwolenie niniejsze ważne jest do dnia 1-go maja 1930 r. na całym obszarze Rzplitej z wyjątkiem Woj. Śląskiego pod warunkiem, że rzeczony zakład i osoby przez ten Zakład wydelegowane dla celów kwestarskich będą ściśle przestrzegały obowiązujących przepisów.

Toruń, dnia 6. czerwca 1929 r.

Starosta Powiatowy

(—) Dr. Bogocz.

MOTOR GAZOWY

firmy „Deutz“, 6 kon. dobrze utrzymany, z powodu braku miejsca bardzo **tanio** na sprzedaż (500 zł.).

„Drukarnia Przemysłowa“
Chełmża, Rynek bednarski 1.

Formularze

Wykaz potrażeń na państwowy podatek dochodowy od uposażeń służbowych (emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę) **stałe na składzie** w Drukarni Przemysłowej.

Ogłoszenie.

Zarazę i pomór świń stwierdzono urzędowo w zagrodach p. p.

M. Strzyżewicza w Sokoligórze, Nehringa w Ostrowitem oraz w majątności Nielubin pow. wąbrzeskiego.

Zarazę i pomór świń należy uważać za wygasłe w maj. Mgowie oraz w mleczarni w Niedźwiedziu.

Toruń, dnia 7. VI. 1929.

Za Starostę Powiatowego

(—) Dr. Schwartz.

Z powodu uroczystości jest Kasa nasza **We wtorek, dnia 11-go bm. po poł. zamknięta**

Chełmża, dnia 10. VI. 1929 r.

Komun. Kasa oszczędności miasta Chełmży w CHEŁMŻY

Nauki

księgowości, korespondencji i stenografji udziela

G. Vorreau

rewizor ksiąg

Bydgoszcz

ul. Jagiellońska 14.

Uczennice

mogą się zgłosić od zaraz. Nauka 5 zł miesięcznie.

M. Jotowa

Chełmża, Toruńska 21.

Pierwszorzędne

Pianina

poleca

B. Sommerfeld

Największa w Polsce Fabryka Pianin

Bydgoszcz

Śniadeckich 56.

Tel. 883 i 458

Ucznia

z ucziwej rodziny z dobrymi świadectwami szkolnymi przyjmie

Teofil Rochon nast.

skład żelaza Chełmża

Kupcowa

branży porcelanowej poszukuje posady. Zgłoszenia w redakcji „Przegl. Pom.“

Ogłaszajcie w

„Przeglądzie Pom.“

Łańcuchy wszelkiego rodzaju i pastwiskowe

Dziabki do buraków

Kosy, sierpy

Widły, szpadle

Podkowy

Młotki do kamieni

Konewki do podlewania kwiatów

Wszelkie okucia budowlane i narzędzia dla rzemieślników, jako sprzęty domowe i kuchenne poleca po najniższych cenach

Wojciech Balcerowicz

Chełmża, Rynek 13.

GDZIE można tanio otrzymać DRUKI?

Łatwo i wiele pieniędzy oszczędzisz

Otrzymasz na każdy czas!

szybko i tanio!!!

Druki rozmaitego koloru!

Plakaty!

Uwiedomienia ślubne, zaproszenia, wizytówki,

Urzędowe i prywatne!

jako i wszelkiego rodzaju formularze, listy, koperty

dla przemysłu i kupiectwa.

Gdzie?

W „DRUKARNI PRZEMYSŁOWEJ“

Fr. Miemczyka w Chełmży, Rynek Bedn. róg Hallera